Банктік емес сектордың 2009 жылғы 1 қарашадағы ағымдағы жағдайы

2009 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша республикамызда банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыруға лицензиясы бар 17 ұйым, оның ішінде 7 ипотекалық ұйым тіркелді.

Банктік емес ұйымдар секторында 2009 жылғы 1 қаңтардағы деректермен салыстырғанда қаржы нарығына қатысушылардың сапалық, сонымен қатар сандық өзгеруі болды, «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Ұлттық әл-ауқат қоры қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу және «Қазақстан инвестициялық қоры туралы» Қазақстан Республикасы Заңының күші жойылды деп тану туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 13 ақпандағы № 135-IV Заңының қабылдануына байланысты оның негізінде 2009 жылғы 21 ақпаннан бастап мына ұйымдардың лицензияларының қолданылуы тоқтатылды:

- «Оңалту қоры» АҚ;
- «Қаржы орталығы» АҚ;
- «Достық Энерго» АҚ;
- «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ;
- «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ;
- «ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы» АҚ;
- «Қазақстан ипотекалық компаниясы» АҚ.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ақша төлемі мен аударымы, қаржы ұйымдарының бухгалтерлік есебі мен қаржылық есептілігі, банк қызметі және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қызметі туралы Қазақстан Республикасының заңнамасын жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 11 шілдедегі № 185-IV Заңымен 2009 жылғы 29 тамыздан бастап мына ұйымдардың лицензияларының қолданылуы тоқтатылды:

- «Ұлттық процессинг орталығы» АҚ;
- «I есеп айырысу-касса орталығы» ЖШС;
- «PayLink» ЖШС;
- «Транзакциялар Біріккен Жүйесі» ЖШС.

Сонымен қатар, мына банктік емес ұйымдардың лицензияларының қолданылуы тоқтатылды:

- «ҚҰРЫЛЫС ИПОТЕКА» ипотекалық ұйымы» АҚ, 2009 жылғы 29 қаңтардағы №19;
- «Тимей» ФПК, 2009 жылғы 07 сәуірдегі №111;
- «Алматы Финанс» ипотекалық ұйымы» АҚ, 2009 жылғы 29 сәуірдегі №128;
- «Бірінші Ипотекалық Компания» ипотекалық ұйымы» АҚ, 2009 жылғы 21шілдедегі №161;
- «ДАМУ» ипотекалық ұйымы» АҚ, 2009 жылғы 17 тамыздағы №257;
- «Астана-Финанс» АҚ, 2009 жылғы 08 қыркүйектегі №270.

№	**Ұйымдардың атауы**	**01.01**	**01.11**
1	Ипотекалық ұйымдар	12	7
2	Банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын өзге ұйымдар	22	10
	оның ішінде брокерлік және (немесе) дилерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымдар	4	3
	Жиынтығы	**34**	**17**

Ипотекалық ұйымдар

Ипотекалық ұйымдардың қаржылық көрсеткіштері бойынша төмендеуі 5 ипотекалық ұйымның банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыруға берілген лицензияларының қолданылуы тоқтатылғанына байланысты болды.

Активтер. 2009 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша ипотекалық ұйымдар активтерінің жиынтық мөлшері 85 588,5 млн. теңгені құрап, ағымдағы жылдың басынан бастап 60,1%-ға (128 989,3 млн. теңгеге) төмендеді.

Ипотекалық ұйымдар активтерінің жалпы сомасындағы маңызды үлесті заңды және жеке тұлғаларға берілген заемдар 86,1%-ды (73 668,5 млн. теңгені) құрап отыр, ал басқа банктерде орналастырылған салымдарға 0,4% (318,3 млн. теңге), бағалы қағаздар үлесіне – 2,2% (1 925,4 млн. теңге), банктердегі корреспонденттік шоттарға – 2,5% (2 108,6 млн. теңге) келіп отыр.

Ипотекалық ұйымдардың жиынтық активтерінің динамикасы және құрылымы	**01.01**		**01.11**		**Өсім, %-бен**
	млн.теңге	**жиынтығында %-бен**	**млн.теңге**	**жиынтығында %-бен**	
Қолма-қол ақша	1 736,0	0,8	929,4	1,1	-46,5
Корреспенденттік шоттар	8 788,1	4,1	2 108,6	2,5	-76,0
Бағалы қағаздар	12 502,2	5,8	1 925,4	2,2	-84,6
Басқа банктерге орналастырылған салымдар	7 822,0	3,7	318,3	0,4	-95,9
«Кері РЕПО» операциясы	4 688,0	2,2	-	-	-100
Клиенттерге берілген заемдар	165 696,8	77,2	73 668,5	86,1	-55,5
Негізгі қаражат және материалдық емес активтер	4 119,9	1,9	1 607,5	1,9	-61,0
Клиенттерге ұсынған заемдар және қаржы лизингі бойынша резервтер (провизиялар)	-4 679,0	-2,2	-12 132,5	-14,2	2,6 есе
Басқа активтер	13 903,8	6,5	17 163,3	20,0	23,4
Барлығы активтер	**214 577,8**	**100**	**85 588,5**	**100**	**-60,1**

01.01 жағдай бойынша ипотекалық ұйымдар активтерінің құрылымы (%)

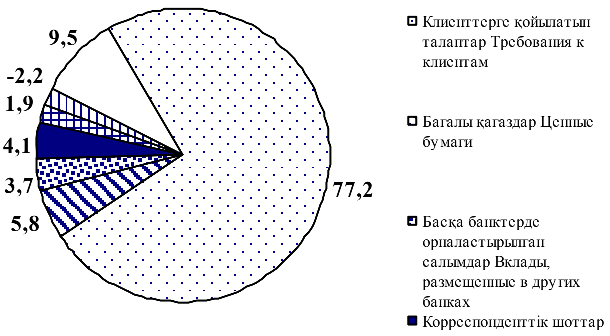

01.11 жағдай бойынша ипотекалық ұйымдар активтерінің құрылымы (%)

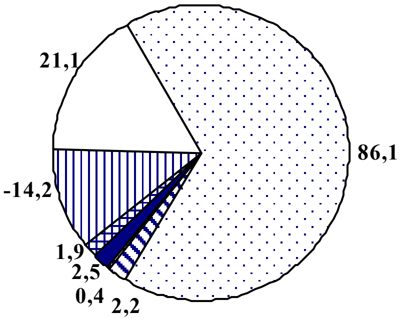

Кредиттік портфель. Ағымдағы жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша 5 ипотекалық ұйымның лицензияларының қолданылуы тоқтатылғанына байланысты ипотекалық ұйымдардың жиынтық несие портфелі ағымдағы жылдың басынан бастап 56,8%-ға (96 716,3 млн. теңгеге) азайып, 73 668,5 млн. теңгені құрады.

Ипотекалық ұйымдардың кредиттік портфелі құрылымының сапасын талдайтын болсақ, стандартты кредиттердің үлесі азайғаны байқалады. Мәселен, ағымдағы жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша стандартты кредиттердің үлесі 86,7%, ал 2009 жылғы 1 қазанда 66,6% болды. Күмәнді кредиттердің үлесі 12,5%-дан 20,1%-ға дейін көбейді. Үмітсіз кредиттердің үлесі 2009 жылғы 1 қазанда 13,3%-ды құрайтынын атап айтқан жөн. Үмітсіз заемдардың сомасы абсолюттік мәнінде ағымдағы жылдың басынан бастап 8 381,8 млн. теңгеге көбейді.

Несие портфелі сапасының динамикасы	01.01		01.11	
	негізгі борыш сомасы, млн. теңге	жиынтығы % -бен	негізгі борыш сомасы, млн. теңге	жиынтығы % -бен
Несие портфелі барлығы	**170 384,8**	**100**	**73 668,5**	**100**
Стандартты	**147 759,7**	**86,7**	**49 090,3**	**66,6**
Күмәнді	**21 200,6**	**12,5**	**14 771,9**	**20,1**
1-санатты күмәнді – төлемдерді толық және уақтылы төлеген кезде	9 452,2	5,6	7 509,0	10,2
2-санатты күмәнді – төлемдерді кешіктірген немесе толық төлемеген кезде	5 399,4	3,2	2 936,6	4,0
3-санатты күмәнді –төлемдерді толық және уақтылы төлеген кезде	416,1	0,2	579,6	0,8
4-санатты күмәнді - төлемдерді кешіктірген немесе толық төлемеген кезде	3 230,9	1,9	1 328,7	1,8
5-санатты күмәнді	2 702,0	1,6	2 418,0	3,3
Үмітсіз	**1 424,5**	**0,8**	**9 806,3**	**13,3**

Ипотекалық ұйымдардың несие портфелінің өзгеру динамикасы, млрд. теңгеде

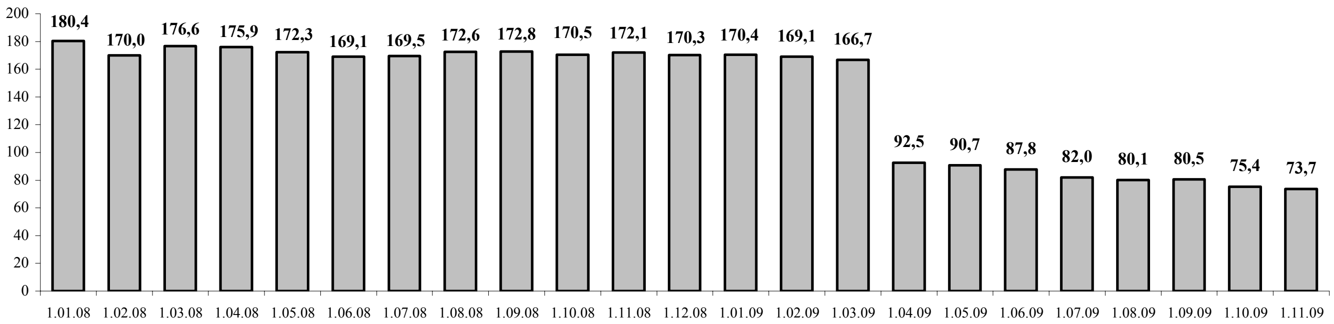

Ағымдағы жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша ипотекалық ұйымдардың жиынтық несие портфеліндегі 2 ірі ипотекалық ұйымдардың үлесі 98%-ды құрады. Олардың ішінде: «БТА Ипотека» АҚ - 73,5%, «Астана-финанс» ипотекалық ұйымы» АҚ - 24,5%.

Міндеттемелер. Ипотекалық ұйымдар міндеттемелерінің жиынтық мөлшері 2009 жылғы 1 қаңтардағы деректермен салыстырғанда 95 323,9 млн. теңгеге немесе 58,7%-ға азайып, 2009 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша 67 053,5 млн.теңгені құрады. Бұл ретте, ипотекалық ұйымдардың міндеттемелері құрылымында айналысқа шығарылған бағалы қағаздар (41,8%-ға) және басқа банктер мен банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған заемдар (41,6%-ға) басым болды.

Ипотекалық ұйымдардың жиынтық міндеттемелерінің динамикасы және құрылымы	01.01		01.11		Өсім %-бен
	млн. теңге	жиынтығы %-бен	млн. теңге	жиынтығы %-бен	
Басқа банктерден және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған заемдар	52 688,1	32,4	27 856,7	41,6	-47,1
Бағалы қағаздарман «РЕПО» операциялары	-	-	-	-	-
Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар	80 943,0	49,9	28 022,8	41,8	-65,4
Басқа кредиторлар	1 342,2	0,8	10 153,6	15,1	7,6 есе
Басқа міндеттемелер	27 404,1	16,9	1 020,4	1,5	-96,3
Міндеттемелердің барлығы	**162 377,4**	**100**	**67 053,5**	**100**	**-58,7**

01.01 жағдай бойынша ипотекалық ұйымдар міндеттемелерінің құрылымы (%)

01.11 жағдай бойынша ипотекалық ұйымдар міндеттемелерінің құрылымы (%)

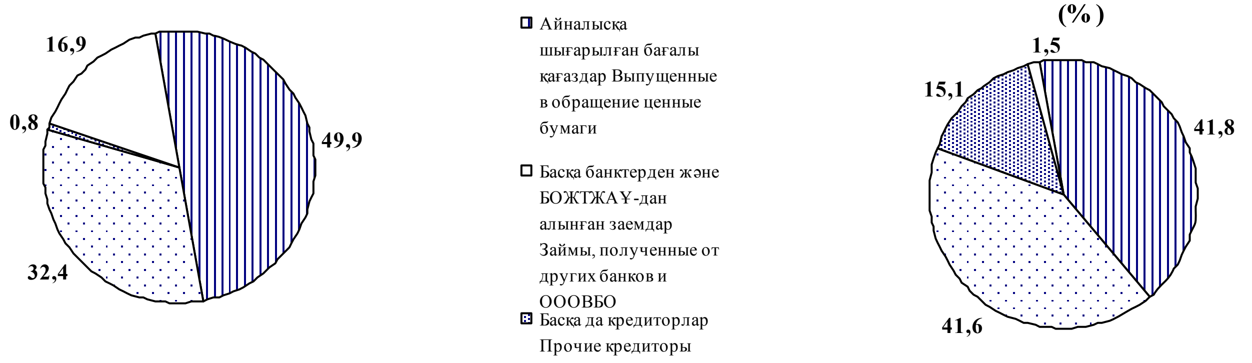

Кірістілік. Есепті күнге ипотекалық ұйымдар 5 297,1 млн. теңге мөлшерінде шығын шығарды. Кірістердің жиынтық мөлшері есепті күнге 26 472,2 млн. теңге (2008 жылғы 1 қарашада – 30 090,1 млн. теңге) болды, шығыстардың жиынтық мөлшері – 31 769,3 млн. теңге (2008 жылғы 1 қарашада – 29 147,6 млн. теңге) болды.

Ипотекалық ұйымдардың кірістілігі, млн. теңгемен	01.11.2008	01.11.2009	Өсімі %-бен
Сыйақы алумен байланысты кірістер	20 230,1	9 462,0	-53,2
Сыйақы төлеумен байланысты шығыстар	14 009,8	5 708,6	-59,3
Сыйақы алумен байланысты емес кірістер	9 860,0	17 010,2	1,7 есе
Сыйақы төлеумен байланысты емес шығыстар	15 137,8	26 060,7	1,7 есе

Пайыздық кірістер құрылымында клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер (34,7% немесе 9 197,2 млн. теңге) біршама көп үлес алды, ал пайыздық шығыстар құрылымында қамтамасыз етуге қаржыны бөлу (58,1% немесе 18 457,4 млн. теңге) ең көп орын алады.

Бөлінбеген таза кіріс (шығын), млн. теңгемен

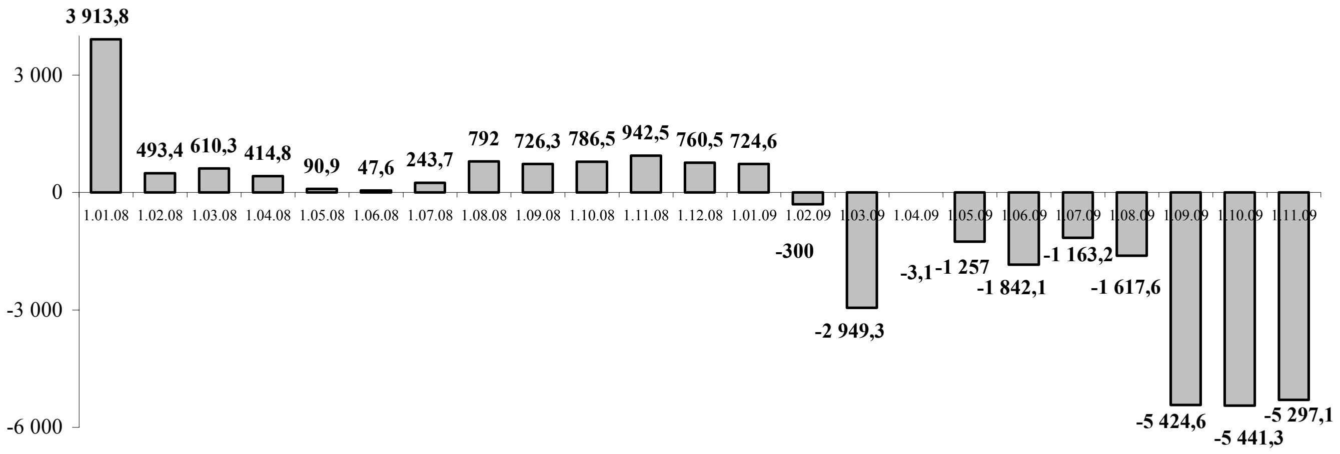

Ипотекалық ұйымдардың балансы бойынша меншікті капиталы 2009 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша 18 535,1 млн. теңге болды, бұл ағымдағы жылдың 1 қаңтарындағы көрсеткіштерден 64,5%-ға (33 665,4 млн. теңгеге) аз, бұл жайт 5 ипотекалық ұйымның лицензияларының қолданылуы тоқтатылғанына байланысты болды.

Меншікті капиталдың жеткіліктілігі	**01.01**	**01.11**
Төленген жарғылық капитал (оның ішінде қосымша капитал), млн. теңгемен	43 903,4	20 021,7
Есептелген меншікті капитал, млн. теңгемен	47 626,3	14 353,8
Меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенті (k1>=0,06)	-	0,214
Меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенті (k1-2>=0,06)	-	0,215
Меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенті (k1-3>=0,12)	-	0,161